

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Omgevingsvisie Maastricht

Toetsingsadvies over het omgevingseffectrapport

27 oktober 2025 / projectnummer: 3740

1 Advies over het OER in het kort

Gemeente Maastricht heeft een 'Ontwerp Omgevingsvisie 2040' opgesteld. Hierin staat de visie van de gemeente op de fysieke leefomgeving voor de periode tot 2040. Hoofdthema van de visie is de groei van de zogeheten brede welvaart¹. Sociaaleconomische groei is daarbij leidend om de grote uitdagingen van de stad te kunnen aanpakken. Ruimtelijke keuzes worden gemaakt voor onder andere wonen, werken, groen en gezondheid. De ambities en keuzes zijn vertaald naar de zeven stadsdelen van Maastricht. Voor het besluit over de omgevingsvisie is een omgevingseffectrapport (hierna: OER) opgesteld². De gemeente heeft de Commissie voor de milieueffectrapportage (hierna: Commissie) gevraagd te adviseren over de inhoud van het OER. In dit advies spreekt de Commissie zich uit over de juistheid en de volledigheid van het OER (en dus niet over de omgevingsvisie).

Wat staat in het OER?

In het OER zijn twee alternatieven onderzocht: 'Groei in de stad' en 'Groei in de regio'. Daaruit is een voorkeursalternatief (hierna: VKA) samengesteld dat elementen van beide bevat. Het OER richt zich op het in beeld brengen van de effecten op de omgeving van de twee alternatieven en het VKA. Ook wordt beoordeeld wat de kans is, dat de ambities gehaald worden (doelbereik). In de 'Foto van de Leefomgeving' is inzichtelijk gemaakt in welke staat zich de aspecten van de leefomgeving bevinden en wat de invloed van autonome ontwikkeling daarop is. Het 'Rad van de Leefomgeving' (zie figuur 1) laat zien welke invloed de omgevingsvisie heeft op de verbetering of verslechtering van deze omgevingsaspecten.

Er zijn volgens het OER geen grote verschillen tussen de milieueffecten van de twee alternatieven. Het alternatief 'Groei in de stad' scoort beter op de aspecten ruimtelijke kwaliteit, stedelijk groen, wateroverlast door hemelwater en actieve en sociale leefomgeving. Het alternatief 'Groei in de regio' scoort iets beter op de aspecten natuur, mobiliteit en wonen. Door het VKA (ontwerp omgevingsvisie) zijn volgens het OER beperkte verbeteringen, of verslechtingen, te verwachten op de thema's die vallen onder milieu, klimaat, energie en grondstoffen en welzijn (zie figuur 1). Voor de meeste van deze thema's worden aanvullende mitigerende maatregelen voorgesteld die de verslechting (deels) tegengaan. Op de thema's landbouw en landschap, natuur, water, grondwater, gezond gedrag, economische vitaliteit en wonen zijn volgens het OER verbeteringen te verwachten door de omgevingsvisie.

Wat is het advies van de Commissie?

De ontwerp omgevingsvisie laat zien dat de gemeente Maastricht de ambitieuze woningbouwopgave (8.000 tot 12.000 woningen) wil combineren met een goede leefbaarheid en kwaliteit van de openbare ruimte. Deze ambities zijn concreet, zodat de alternatieven hieraan getoetst kunnen worden. In algemene zin hanteert het OER een goede methode om tot beoordeling te komen, en bevat het OER veel nuttige informatie. Daarnaast bleek, mede tijdens het locatiebezoek, dat de gemeente veel aanvullende informatie beschikbaar heeft.

¹ Brede welvaart betreft de kwaliteit van leven hier en nu en de mate waarin deze ten koste gaat van de brede welvaart van latere generaties of van die van mensen elders in de wereld.

² Haskoning Nederland B.V. 2025. *Omgevingseffectrapport Maastricht (OER)*. Het OER is formeel een milieueffectrapport (MER), maar gaat ook in op sociale en economische aspecten. Daarom is, in aansluiting op de Omgevingswet, de term 'omgevingseffectrapportage' gekozen.

De Commissie signaleert bij de toetsing van het OER dat belangrijke informatie ontbreekt. Het aanvullen van de volgende informatie is essentieel om het belang van de leefomgeving volwaardig mee te kunnen wegen bij het besluit over de Ontwerp Omgevingsvisie 2040:

- **De zogeheten 'hoeken van het speelveld'³ zijn onvoldoende verkend:** de in het OER beoordeelde alternatieven zijn onderling weinig onderscheidend en hebben niet geleid tot een goede verkenning van de hoeken van het speelveld. Dit kan worden gecompenseerd met botsproeven⁴, bijvoorbeeld door de verschillende ruimteclaims op de beoogde woningbouwlocaties in beeld te brengen. Ook zijn de demografische effecten niet onderzocht. Hierdoor kan niet worden beoordeeld of andere keuzes tot betere resultaten voor de leefomgeving kunnen leiden.
- **De foto van de leefomgeving is onvolledig:** in de foto ontbreekt informatie over wateroverlast, geluid, luchtkwaliteit, omgevingsveiligheid en sociale aspecten. Daardoor is het niet navolgbaar hoe de beoordeling van de effecten van de alternatieven heeft plaatsgevonden. Vooral voor de woningbouwlocaties is dat van belang.
- **Water en bodem komen onvoldoende in beeld in het OER:** de opgave om expliciet rekening te houden met water en bodem bij ruimtelijke keuzes is niet uitgewerkt. De overstromingsveiligheid en de verschillende aspecten van de waterkwaliteit zijn onvoldoende onderzocht. Voor de keuze van de woningbouwlocaties is dit essentieel.
- **De gezondheidskwaliteit op de woningbouwlocaties is onduidelijk:** de beoordeling van de effecten van de alternatieven op de gezondheid is niet navolgbaar. Dit komt mede doordat relevant kaartmateriaal ontbreekt.
- **De sociale effecten zijn onvoldoende onderzocht in het OER:** aspecten als verdringing en sociaaleconomische verschillen tussen bevolkingsgroepen zijn niet duidelijk in beeld. Voor het hoofdthema van de omgevingsvisie is inzicht in deze effecten van belang.

De Commissie adviseert deze informatie in een aanvulling op het OER op te nemen, en dan pas een besluit te nemen over de Omgevingsvisie Maastricht 2040.

In hoofdstuk 2 licht de Commissie haar beoordeling toe en geeft ze aandachtspunten voor het vervolg.

Aanleiding MER

De omgevingsvisie beschrijft het samenhangende beleid van de gemeente voor de fysieke leefomgeving voor de middellange tot lange termijn (2040). Omdat de omgevingsvisie kaderstellend is voor mer- (beoordelings)plichtige projecten – zoals stedelijke ontwikkeling, aanleg of uitbreiding van bedrijventerrein, uitbreiding van infrastructuur en bouw van windturbines – is het nodig om een plan-MER (OER) op te stellen. Een plan-MER is ook nodig omdat de omgevingsvisie gevolgen kan hebben voor verschillende Natura 2000-gebieden in en rondom de gemeente Maastricht, waarvoor een Passende beoordeling is opgesteld.

Rol van de Commissie

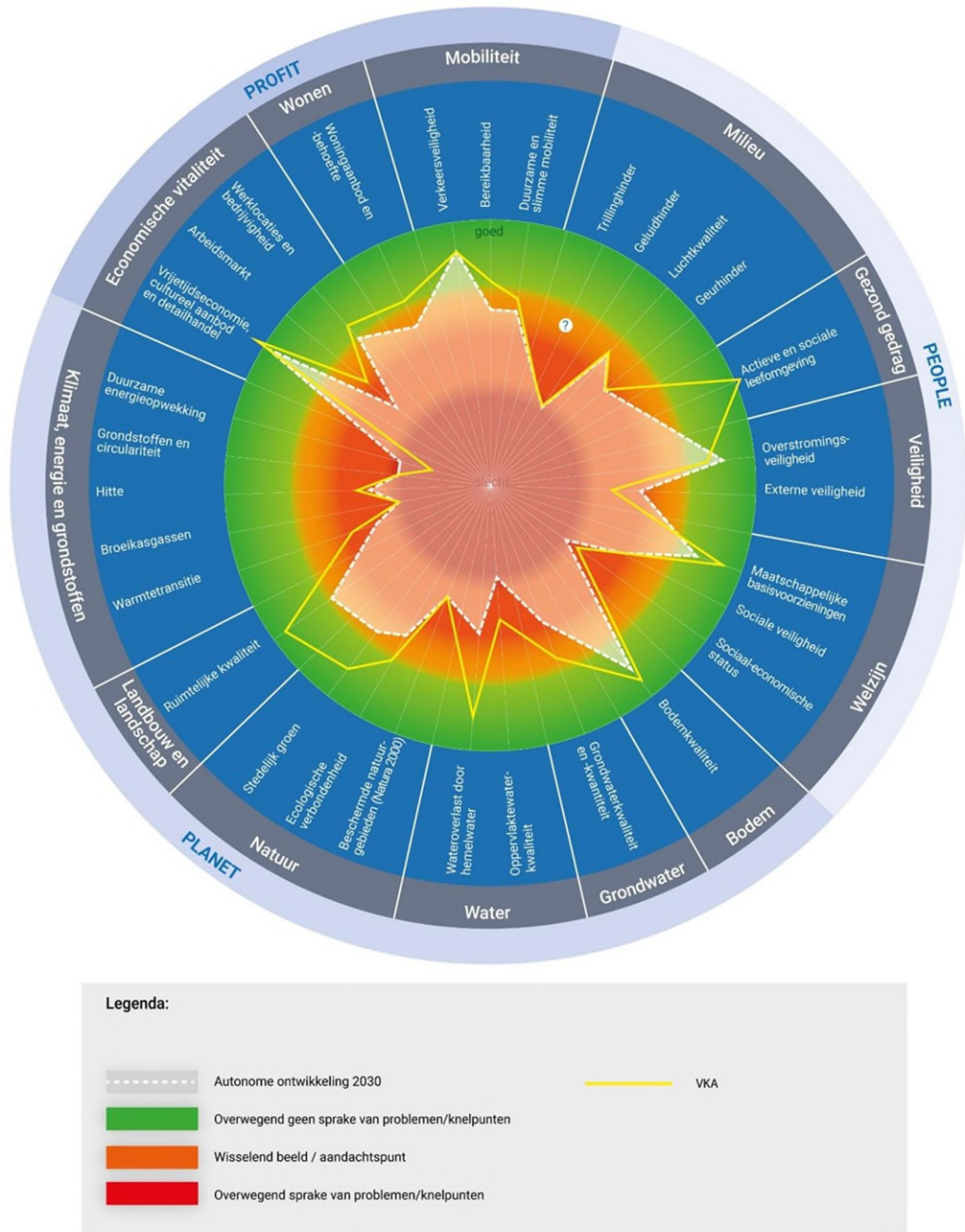
De Commissie is onafhankelijk, bij wet ingesteld en adviseert over de inhoud en de kwaliteit van het MER. Zij stelt voor ieder project een werkgroep samen van onafhankelijke deskundigen. Ze schrijft geen milieueffectrapporten, dat doet de initiatiefnemer. Het bevoegd gezag – in dit geval de gemeenteraad van Maastricht – besluit over de Omgevingsvisie 2040.

³ Het gaat om inhoudsvereiste redelijke alternatieven bij een plan-MER uit [Artikel 11.3 Omgevingsbesluit](#).

⁴ Synergie en strijdigheden tussen verschillende ruimteclaims.

De samenstelling en de werkwijze van de werkgroep van de Commissie en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. De projectstukken die bij het advies zijn gebruikt staan op de website. Deze zijn te vinden door nummer 3740 op www.commissiener.nl in te vullen in het zoekvak.

Rad van de Leefomgeving Maastricht

Figuur 1: Rad van de leefomgeving van de gemeente Maastricht (bron: OER).

2 Toelichting op de beoordeling

In dit hoofdstuk licht de Commissie haar beoordeling toe. Aan deze beoordeling koppelt zij adviezen en aanbevelingen. Adviezen staan in een tekstkader. Het uitvoeren daarvan is essentieel voor het volwaardig kunnen meewegen van het belang van de leefomgeving bij de besluitvorming over de ontwerp omgevingsvisie.

Aanbevelingen staan niet in een tekstkader. Deze zijn bedoeld om de kwaliteit van de besluitvorming, nu en in de toekomst, te verbeteren.

2.1 De alternatieven en de 'hoeken van het speelveld'

Bij de totstandkoming van de omgevingsvisie zijn twee verstedelijkingsalternatieven ontwikkeld:

- alternatief 1: 'Groei in de stad', dat inzet op grootschalige stedelijke verdichting en herstructurering van bedrijventerreinen;
- alternatief 2: 'Groei in de regio', dat inzet op verspreide groei in de regio.

Beide alternatieven gaan uit van sterke tot zeer sterke demografische en economische groei van Maastricht, variërend van 8.000 tot 12.000 woningen (circa 10.000 tot 15.000 inwoners). In het OER zijn de effecten van deze alternatieven beoordeeld. Op basis van deze effecten is een voorkeursalternatief (VKA) gekozen dat de basis vormt voor de ontwerp omgevingsvisie.

De beide alternatieven variëren slechts in beperkte mate, en hoofdzakelijk op het punt van verstedelijking. Naast een eenzijdige focus op groei wordt er gevarieerd op enkele thema's, zoals groen, mobiliteit, bedrijventerreinen en energie. Het is niet duidelijk waarom juist voor deze variaties is gekozen en waarom deze variaties bij het ene of het andere alternatief horen.

De Commissie constateert dat het OER met de twee alternatieven de zogeheten 'hoeken van het speelveld' onvoldoende heeft verkend. Er zijn goede andere alternatieven denkbaar vanuit de verschillende opgaven voor en ambities van de gemeente. Dit geldt bijvoorbeeld voor de thema's groen en gezondheid, mobiliteit, water en bodem en sociale aspecten. Onderzoek naar alternatieven vanuit deze thema's had kunnen leiden tot andere keuzes, bijvoorbeeld voor de locaties van woningbouw. Zogeheten 'botsproeven' kunnen in deze situatie behulpzaam zijn om de hoeken van het speelveld alsnog beter te verkennen.

Maak verschillende ruimteclaims inzichtelijk met botsproeven

Hoofdstuk 10 van het OER beschrijft botsproeven: de kansen op synergie en strijdigheden. Dit blijft echter beperkt tot een korte algemene en niet ruimtelijk gerichte analyse. Dit terwijl voor bijvoorbeeld woningbouw en groen concrete ambities en ruimteclaims van toepassing zijn en de visie gebiedsgericht naar de stadsdelen is uitgewerkt. Het OER geeft aan dat een eventuele strijdigheid van de ruimteclaims met de kwalitatieve effectbeoordeling niet vast te stellen is. De Commissie is van mening dat deze analyse een stap concreter had gekund, gezien de kwantitatieve ruimteclaims voor bijvoorbeeld groen en de gegeven woningbouwlocaties en woningaantallen en achtergrondinformatie, zoals de gebiedsvisies en data die bij de gemeente beschikbaar zijn.

In het OER wordt de vraag gesteld of alle ambities in de beschikbare fysieke ruimte passen, maar wordt deze niet beantwoord. Een kwantitatieve ruimtelijke analyse is nodig om duidelijk te maken of en waar en welke doelen conflicteren. Deze analyse geeft inzicht in welke keuzes gemaakt moeten worden om de ambities te kunnen realiseren. Door bijvoorbeeld de ruimteclaims in het stedelijk gebied beter inzichtelijk te maken kan beoordeeld worden of de woningbouwopgave en de andere ambities haalbaar zijn. Voorbeelden van mogelijke spanningen (botsingen) zijn:

- (vormen van) werkgelegenheid, woningbehoefte en mobiliteit;
- de ruimtevraag voor groen, water, recreatie, gezondheid en woningbouw;
- geluidsoverlast en woningbouw.

Het doorschuiven hiervan naar de verdere uitwerking van de omgevingsvisie in projecten en programma's heeft als risico dat het integrale beeld uit het oog verloren wordt. Sommige keuzes zijn dan al gemaakt en er kunnen dan moeilijk op te lossen (ruimtelijke) strijdigheden ontstaan, waardoor sommige doelen niet behaald kunnen worden.

De Commissie adviseert om in een aanvulling op het OER, voorafgaand aan de besluitvorming over de omgevingsvisie, op gebiedsniveau inzichtelijk te maken en of welke doelen en ruimteclaims strijdig kunnen zijn. Geef aan wat daarvan de gevolgen zijn voor het behalen van de ambities.

Onderzoek ook de gevolgen van minder groei

Hoewel het begrijpelijk is dat gemeente Maastricht kiest voor groei, is deze groei niet vanzelfsprekend. Uit verschillende demografische prognoses blijkt namelijk dat de te verwachten groei van Maastricht en de omliggende regio beperkt is⁵. Dit wordt ook in de ontwerp omgevingsvisie zelf onderkend⁶.

Wanneer groei van inwoneraantal, economie en werkgelegenheid en daarmee draagkracht voor voorzieningen uitblijft, kan dit grote consequenties hebben voor de leefomgeving en samenleving. Deze risico's blijven in het OER onderbelicht. Hiermee ontbreekt relevante (milieu-)informatie. Ook wordt niet duidelijk of er andere redelijke alternatieven of beleidsopties zijn bij andere demografische en economische scenario's.

De Commissie adviseert om in een aanvulling op het OER, voorafgaand aan de besluitvorming over de omgevingsvisie de gevolgen te onderzoeken van minder groei. Daarmee wordt duidelijk of er bij minder groei ongewenste effecten optreden en/of aanvullende maatregelen nodig zijn om de doelen van de gemeente alsnog te behalen.

⁵ Uit de [regionale bevolkingsprognose](#) uit 2022 blijkt dat het aantal inwoners in de periode 2025–2035 toeneemt van circa 125.000 naar circa 127.000, om vervolgens richting 2050 weer te dalen naar circa 125.000 inwoners. Uit de recentere [Primos-prognoses van ABF-research uit 2025](#) blijkt dat een afname van circa 125.000 inwoners naar 109.000 inwoners in 2050 denkbaar is.

⁶ Op pagina 18 van de Omgevingsvisie staat hierover: “*Beleidsarme prognoses laten een wisselend beeld voor 2040 zien, variërend tussen lichte groei danwel krimp van het aantal inwoners*”.

2.2 Foto van de Leefomgeving

De foto van de leefomgeving (bijlage 1 bij het OER) is weliswaar omvangrijk, maar op onderdelen vooral kwalitatief van aard. Er ontbreekt informatie die nodig is om effectbeschrijvingen en –beoordelingen goed te kunnen volgen. Het gaat hierbij vooral om de beoordeling van de omgevingskwaliteit bij de verschillende woningbouwlocaties.

Wateroverlast

In de foto van de leefomgeving is voor wateroverlast gekeken naar een bui van 57 mm in twee uur. Er wordt gesteld dat dit een bui is die in het huidige klimaat op een bepaalde locatie gemiddeld eens per 100 jaar voorkomt. Door klimaatverandering kan die kans aan het einde van de 21ste eeuw echter twee keer zo groot zijn. Het is daarom gangbaar om voor stedelijke ontwikkelingen te kijken naar een bui van 70 mm in één uur. Een bui van 70 mm in één uur komt overeen met de verwachte herhalingstijd van 1 x per 100 jaar in het klimaat van 2050⁷. Het is van belang om bij de beoordeling van de ontwerp omgevingsvisie naar de maatgevende bui voor 2050 te kijken. De ontwerp omgevingsvisie gaat namelijk over 2040 en nieuwe woningen krijgen ook te maken met klimaatverandering in de decennia daarna. Deze informatie is van belang voor de foto van de leefomgeving.

Geluid

In het OER ontbreken kaarten met de geluidzones van de verschillende bedrijventerreinen. Ook ontbreken de geluidcontouren als gevolg van het vliegverkeer van Maastricht Aachen Airport. Hierdoor is het effect op de woningbouwlocaties niet navolgbaar. Deze informatie is van belang voor de foto van de leefomgeving.

Luchtkwaliteit

Voor luchtkwaliteit ontbreken kaarten van concentraties stikstofdioxide (NO₂) en fijn stof. Vooral een kaart van NO₂ is van belang, omdat de NO₂-concentratie het meest onderscheidend is voor het wegverkeer. Rond de hoofdinfrastructuur in Maastricht komen verhoogde NO₂-concentraties voor. Dit is belangrijke informatie voor de locaties van woningbouw, bijvoorbeeld omdat de gemeente geen hooggevoelige groepen langs hoofdwegen wil. Deze informatie is van belang voor de foto van de leefomgeving .

Externe veiligheid

Op bedrijventerrein Beatrixhaven zijn zogeheten Seveso-inrichtingen⁸, die brand- en explosie aandachtsgebieden hebben. In het OER is aangegeven dat deze aandachtsgebieden nog berekend moeten worden. Hierdoor is onduidelijk wat de kans is dat woningbouwlocaties in deze aandachtsgebieden liggen. Deze aandachtsgebieden zijn daarom van belang voor de foto van de leefomgeving.

Sociale aspecten

In de foto van de leefomgeving (pagina 63–64, bijlage 1) wordt een beeld gegeven van de gemiddeld lage sociaaleconomische status (de zogeheten SES-WOA-score⁹) en onderliggende deelfactoren als inkomen, opleidingsniveau en arbeidsparticipatie. Inzicht ontbreekt echter in

⁷ [STOWA 2018-12a.pdf](#) en [STOWA 2019-19A brochure neerslagstatistieken.pdf](#).

⁸ Een Seveso-inrichting is een bedrijf waar een gevaarlijke stof: (1) aanwezig is of mag zijn; (2) kan ontstaan bij verlies van controle over de processen. Voor deze bedrijven gelden algemene rijksregels. Voor meer informatie, zie de [website van het Informatiepunt Leefomgeving](#).

⁹ Sociaal-Economische Status gebaseerd op financiële Welvaart, Opleidingsniveau en recent Arbeidsverleden.

de spreiding van deze score binnen de gemeente. Hiermee zijn ruimtelijke verschillen in sociaaleconomische status en aanverwante thema's als gezondheid, leefbaarheid en veiligheid niet goed te duiden. Dit terwijl deze relevant zijn voor het hoofdthema van de ontwerp omgevingsvisie. In dat verband zou een analyse zoals de 'veerkracht-kaarten' bruikbaar zijn om deze (ruimtelijke) segregatie beter te doorgronden¹⁰.

De Commissie adviseert om in een aanvulling op het OER, voorafgaand aan de besluitvorming, de foto van de leefomgeving compleet te maken op de hiervoor genoemde onderwerpen, zodat dit een goede basis vormt voor de effectbeschrijvingen. Vul de analyse van sociaaleconomische status en diverse soorten kwetsbare groepen binnen de gemeente Maastricht aan. Maak daarbij gebruik van de suggesties die de Commissie eerder gaf in haar advies voor reikwijdte en detailniveau en van de stappen uit de 'Handreiking sociale effecten'¹¹.

2.3 Beoordeling van omgevingseffecten

Voor het beoordelen van het VKA is gebruik gemaakt van het 'Rad van de leefomgeving'. Dit geeft burgers en besluitvormers in een oogopslag inzicht in de toestand van de leefomgeving, de autonome ontwikkeling daarvan en de effecten van de ontwerp omgevingsvisie.

Maak de opgaven voor water en bodem meer inzichtelijk

In de OER wordt aangegeven dat er voor de verschillende water- en bodemopgaven (overstromingsveiligheid, wateroverlast, waterkwaliteit en water en bodem sturend) kansen bestaan voor verbetering. Het wordt niet duidelijk hoe dit zich verhoudt tot de omvang van de opgaven. De foto van de leefomgeving geeft kwalitatief zicht op de opgaven in de huidige situatie, maar de stedelijke ontwikkeling zelf en klimaatverandering leiden voor water en bodem ook tot een opgave.

Uit de analyse van (positieve) effecten en doelbereik in het OER is niet duidelijk of/wanneer het gaat om compensatie van de opgave als gevolg van de stedelijke ontwikkeling in de ontwerp omgevingsvisie of (en in hoeverre) ook om het oplossen van de huidige opgave en de toekomstige opgave als gevolg van klimaatverandering.

Water en bodem sturend

Eind 2022 verscheen de 'Kamerbrief Water en bodem sturend'.¹² De brief geeft aan dat door water en bodem sturend te laten zijn in de ruimtelijke ordening, Nederland ook in de toekomst leefbaar blijft met een gezonde bodem en voldoende en schoon water.

¹⁰ Zie [pagina 34 van de Meerjarige prestatieafspraken 2022-2026](#), waar een gedetailleerde gebiedsgerichte analyse en aanpak opgenomen is voor de korte termijn.

¹¹ Deze handreiking is te vinden op de [website van de Commissie](#).

¹² Op 29 oktober 2024 is het beleid geactualiseerd in een nieuwe kamerbrief, waarin 'rekening houden met water en bodem' als uitgangspunt is gekozen. Deze brief geeft nadere duiding aan een aantal uitgangspunten, maar de structurerende keuzes zijn niet gewijzigd.

De brief benoemt hiervoor een aantal uitgangspunten, waaronder niet afwentelen¹³, meer rekening houden met weersextremen en in samenhang omgaan met wateroverlast, droogte en bodem.

De Kamerbrief is nog niet vertaald in wetgeving of beleid. Water en bodem sturend is wel een principe dat in Nederland door veel overheden omarmd is, waaronder door de provincie Limburg en het Waterschap Limburg. Zij stellen dat het belangrijk is dat er bij ruimtelijke plannen vanaf het begin meer rekening gehouden wordt met het veranderende klimaat. Ze hebben daarom gezamenlijk de 'Onderlegger Water en Bodem'¹⁴ opgesteld. Dit is een hulpmiddel voor bestuurders, (gemeentelijke) ambtenaren en initiatiefnemers.

In het OER wordt deze opgave voor de gemeente Maastricht niet uitgewerkt. Wel wordt gesteld dat de ontwerp omgevingsvisie kansen biedt. Een analyse van wat nodig is om aan de opgave voor water en bodem (in de huidige situatie, maar ook met oog op klimaatverandering en toekomstbestendigheid) te voldoen, ontbreekt. Ook ontbreekt in hoeverre de ontwerp omgevingsvisie daar invulling aan geeft en wat daarvoor nodig is. De 'Onderlegger Water en Bodem' kan gebruikt worden om deze ontbrekende informatie in beeld te brengen.

De Commissie adviseert om in een aanvulling op het OER, voorafgaand aan de besluitvorming, te analyseren wat nodig is om aan de gemeentelijke opgave voor water en bodem te voldoen. Doe dit voor de huidige situatie, maar ook met oog op klimaatverandering en toekomstbestendigheid. Geef aan in hoeverre de ontwerp omgevingsvisie daar invulling aan geeft en wat daarvoor nodig is.

Overstromingsveiligheid

In het OER wordt bij de effectbeoordeling van het VKA gesteld dat er voor het aspect overstromingsveiligheid per saldo meer risico's zijn op negatieve effecten dan kansen op positieve effecten. Dit komt doordat stedelijke ontwikkeling plaatsvindt in gebieden met een kleine overstromingskans. In de foto van de leefomgeving wordt geconcludeerd dat de ontwikkeling van nieuwe stedelijke functies langs de Maas op gespannen voet staat met rivierverruiming. Deze verruiming is nodig vanwege de toenemende overstromingsrisico's als gevolg van klimaatverandering. Het aspect overstromingsveiligheid ontbreekt bij de uitwerking van nieuwe knel- en aandachtspunten in het VKA. Ook komt dit niet terug bij de mitigerende maatregelen in het OER. Hierdoor raakt de overstromingsveiligheid in het OER uit beeld als aandachtspunt voor de ontwerp omgevingsvisie.

De Commissie adviseert om in een aanvulling op het OER, voorafgaand aan de besluitvorming, het aspect overstromingsveiligheid toe te voegen bij de uitwerking van nieuwe knel- en aandachtspunten en mitigerende maatregelen.

¹³ Voorkomen dat we problemen en uitdagingen "afwentelen" op 1) andere gebieden, 2) andere sectoren, 3) andere functies van het bodem-watersysteem en 4) op volgende generaties.

¹⁴ Zie [Onderlegger Water en Bodem – Provincie Limburg](#).

Waterkwaliteit

Uit de foto van de leefomgeving blijkt dat de kwaliteit van het oppervlaktewater een knelpunt is (kwaliteitsniveau rood bij gelijkblijvende trend). Dit komt doordat nu niet wordt voldaan aan de normen van de Kaderrichtlijn Water (hierna: KRW). Het nieuwe beleid voorziet in het terugdringen van het aantal overstorten vanuit stedelijk gebied. In de effectbeoordeling wordt dit aspect echter niet benoemd. Hierdoor is niet duidelijk wat de bijdrage is van de ontwerp omgevingsvisie aan deze opgave.

In het OER staat dat er kansen zijn voor de verbetering van de waterkwaliteit, onder andere door minder mest en bestrijdingsmiddelen vanuit de landbouw. De omvang van deze opgave wordt echter niet benoemd. Ook is deze opgave niet af te leiden uit de foto van de leefomgeving. Daarnaast wordt geen melding gemaakt van de risico's van stedelijke ontwikkelingen op de verslechtering van de waterkwaliteit. Uit het OER is daarom niet op te maken wat de opgave is en in hoeverre hier door de ontwerp omgevingsvisie positief of negatief aan wordt bijgedragen. Volgens de KRW is verslechtering van de waterkwaliteit niet toegestaan. In het OER is niet aannemelijk gemaakt dat dit niet zal plaatsvinden.

De Commissie adviseert om in een aanvulling op het OER, voorafgaand aan de besluitvorming, de opgave voor de verschillende waterkwaliteitsaspecten (KRW, overstorten, bestrijdingsmiddelen, stedelijke ontwikkeling) inzichtelijk te maken en de effectbeoordeling aan te vullen.

Gezonde leefomgeving

Het OER stelt dat er woningen gebouwd worden op plekken waar risico's zijn op hinder voor de leefomgeving. Voor woningbouw in de spoorzone en in een geluidzone van een bedrijventerrein kan dit optreden. Mede door het ontbreken van kaartmateriaal van de woningbouwlocaties (met omvang) en een aantal kaarten met milieubelasting (zie paragraaf 2.3 van dit advies) is deze beoordeling niet navolgbaar. Bovendien is onduidelijk waar en hoe groot die problemen zijn: om hoeveel woningen in welk gebied gaat het, hoe hoog is de milieubelasting en hoe verhoudt zich die tot een gezonde leefomgeving?

De Commissie adviseert om in een aanvulling op het OER, voorafgaand aan de besluitvorming, de omvang van de woningbouw en de milieubelasting op de verschillende woningbouwlocaties inzichtelijk te maken en de (gezondheidskundige) kwaliteit van de leefomgeving voor elke locatie te beoordelen.

Verkeer en mobiliteit

Het OER geeft aan dat er in de huidige situatie knelpunten zijn voor autoverkeer. Het verkeersnetwerk heeft onvoldoende capaciteit in de ochtend- en vooral avondspits. Autonoom beleid zet daarbij in op meerdere mobiliteitsmaatregelen, waaronder een mobiliteitstransitie van auto naar andere vervoerswijzen, waardoor de situatie autonoom verbetert. In de alternatieven en het VKA wordt deze lijn doorgezet en versterkt. Dit gebeurt onder andere met betere openbaar vervoer (OV)-bereikbaarheid, een uitgebreider fietsnetwerk en parkeren op afstand in hubs.

De Commissie wijst erop dat sprake is van een aanzienlijke verstedelijkingsopgave. Het is niet duidelijk of en hoe een onaanvaardbare toename van het autoverkeer wordt voorkomen. Parkeren op afstand wordt voorgesteld als basismaatregel, maar zonder een strikte parkeernorm voor nieuwbouw is de effectiviteit om de stad autoluw te maken onzeker.

Ook worden veel hubs voorzien langs het Noorderbrugtracé, waar zich nu al verkeersknelpunten bevinden. Concrete investeringen in het wegennet blijven achter, wat impliceert dat de huidige knelpunten alleen maar groter worden. Daarnaast is onzeker of de voorgestelde maatregelen voor de mobiliteitstransitie voldoende en tijdig effect hebben om de beoogde verstedelijking te faciliteren.

De Commissie beveelt daarom aan om de mobiliteitseffecten van de nieuwe woningen en werkgelegenheid concreter in beeld te brengen en te beoordelen, met name in de transitiefase. Dit kan gebeuren in een mobiliteitsprogramma of bij de gebiedsuitwerkingen. Wanneer de effecten niet aanvaardbaar blijken, moeten mitigerende maatregelen worden ontwikkeld om de gestelde doelen alsnog te kunnen realiseren.

Sociaaleconomische aspecten

Uit de ontwerp omgevingsvisie blijkt dat de sociaaleconomische positie van Maastricht een hoofdthema is: *'Maastricht [kent] een relatief lage brede welvaart en er [zijn] relatief grote verschillen in brede welvaart tussen mensen, die ook nog eens veelvuldig leven in gescheiden werelden'*¹⁵. Mede daardoor zet de gemeente Maastricht met de eerste van de zeven ambities uit de visie in op een: *'solidaire stad waar iedereen meedoet met een gezonde leefomgeving en veerkrachtige bewoners en gemeenschappen'*.¹⁶ De geformuleerde probleemanalyse en ambitie in de ontwerp omgevingsvisie zijn helder. Het OER presenteert hier echter niet tot nauwelijks aanvullende informatie over in zowel de foto van de leefomgeving (zie paragraaf 2.2 van dit advies) als de effectbeoordeling. Daarmee wordt de rol van het OER als verbreed MER onvoldoende benut.

De ambities uit de ontwerp omgevingsvisie leiden naast kansen voor een sociaaleconomische ontwikkeling ook tot risico's. Zo leiden de ambities mogelijk tot verdringing van bestaande (kwetsbare) groepen. Ook leiden ze tot ingrijpende aantasting van bestaande wijken met oorspronkelijke bewoners door de beoogde transformatie en vernieuwingsopgaven. Een analyse van dergelijke effecten met oog voor verschillen in groepen en wijken ontbreekt in het OER. Daarmee levert het OER geen inzicht in de effecten op het verminderen van 'verschillen' en 'gescheiden werelden' die vanuit het hoofdthema bruikbaar zou zijn voor beleidskeuzes in de ontwerp omgevingsvisie.

Daarbij valt het de Commissie op dat het OER op pagina 21 concludeert dat er geen maatregelen mogelijk zijn om de sociaaleconomische status te verbeteren binnen de ontwerp omgevingsvisie. Dit terwijl de integratie van de sociale visie en actueel (breed) woonbeleid juist één van de redenen was voor het actualiseren van de omgevingsvisie. De relatie met programma's als 'Veerkrachtige Wijken' (Pottenberg en Nazareth) en beleid uit het sociaal domein komt hiermee niet naar voren.

De Commissie adviseert om in een aanvulling op het OER, voorafgaand aan de besluitvorming, nader in te gaan op bovengenoemde punten. Verbreed de beoordeling van sociale effecten met oog voor verschillende (kwetsbare) groepen en ruimtelijke verschillen. Maak daarmee duidelijk hoe de ontwerp omgevingsvisie kan bijdragen aan de beoogde doelen.

¹⁵ Pagina 12 van het OER.

¹⁶ Pagina 6 van de ontwerp omgevingsvisie.

2.4 Monitoring

Paragraaf 9.4.1. van de ontwerp omgevingsvisie geeft een gedetailleerd overzicht van knelpunten en aandachtspunten, die wellicht bijsturing behoeven. Deze concrete aanzet voor monitoring is een belangrijk onderdeel van een OER. De autonome ontwikkeling, de realisatie van de plannen en het behalen van de einddoelen worden namelijk allemaal beïnvloed door zowel eigen beleid als externe factoren. Ondanks de concrete aanzet in de omgevingsvisie geeft het OER nog weinig inzicht in hoe en op welke onderwerpen gemonitord gaat worden.

De Commissie beveelt aan om op basis van het overzicht van knelpunten en aandachtspunten in de omgevingsvisie op korte termijn te beginnen met het uitwerken van een nader geconcretiseerd monitoringsprogramma, met duidelijke en goed uitgewerkte monitoringscriteria. Vul daarbij de lijst van de onderwerpen in de ontwerp omgevingsvisie aan met de thema's die in dit advies worden aangedragen. Daarbij is het belangrijk om ook het tijdvak van de monitoring per thema aan te geven. Leg de nadruk op de onderwerpen (1) waar de grootste risico's liggen voor omgevingseffecten en (2) het realiseren van ambities en doelen en (3) waarmee onzekerheden gevolgd kunnen worden. Naast de voor de hand liggende fysieke aspecten (zoals woningen, voorzieningen, mobiliteit, sport en groen), zijn ook de sociaaleconomische en demografische ontwikkelingen voor de gemeente Maastricht belangrijke thema's, die op basis van passende criteria gevolgd moeten worden.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing

Toetsing door de Commissie

De Commissie bestaat uit een werkgroep van deskundigen. Deze werkgroep beoordeelt of het MER de benodigde milieu-informatie bevat en of deze juist is. Als er informatie ontbreekt of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij die essentieel vindt. Dat is het geval als aanvullende informatie in haar ogen kan leiden tot andere afwegingen. Dan adviseert de Commissie de ontbrekende of gecorrigeerde informatie alsnog beschikbaar te stellen, voordat het besluit wordt genomen. Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie heeft de werkgroep het gebied bezocht waar milieugevolgen kunnen optreden. Meer informatie over de [Commissie](#) en over haar [werkwijze](#) vindt u op onze website.

Samenstelling van de werkgroep

Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

Ruwan Aluvihare BA. MDip LA

ir. Tilly Fast

Pieter Feij MSc

Ben (Gijsberth) Lamoree MSc (secretaris)

drs. Marijke Ruitenbeek

ir. Harry Webers (voorzitter)

Besluit waarvoor dit milieueffectrapport is opgesteld

Besluit over omgevingsvisie Maastricht.

Waarom wordt hiervoor een milieueffectrapport opgesteld?

Voor projecten die grote milieugevolgen kunnen hebben, kan in Nederland een milieueffectrapport (MER) vereist zijn. Uit [Bijlage V van het Omgevingsbesluit](#) onder de Omgevingswet volgt om welke projecten het gaat. Dit is ook het geval voor de Omgevingsvisie van Zaanstad.

Bevoegd gezag besluit

Gemeenteraad van Maastricht.

Initiatiefnemer besluit

College van Burgemeester en Wethouders van Maastricht.

Heeft de Commissie ook zienswijzen en adviezen bij haar advies betrokken?

De Commissie heeft één zienswijze rechtstreeks ontvangen.

Waar vind ik de stukken die de Commissie heeft beoordeeld?

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiener.nl projectnummer [3740](#) in te vullen in het zoekvak.

Commissie voor de milieueffectrapportage

A. v. Schendelstraat 760

3511 MK Utrecht

t 030-2347666

e info@commissiemer.nl

w commissiemer.nl

